

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 80/2026 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Anni Valovirta, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- erityisasiantuntija Janne Kinnunen, Maahanmuuttovirasto
- juristi, ryhmäpäällikkö Anu Ikonen, Lupa- ja valvontaviraston työsuojeluosasto
- erityisasiantuntija Jutta Linna, Akava ry
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- kansainvälisen rekrytoinnin asiantuntija Assi Puistolampi, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
- johtava asiantuntija Albert Mäkelä, Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kansaneläkelaitos
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- STTK ry
- Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
- Palvelualojen työnantajat PALTA ry
- Rikosuhripäivystys
- Suomen Pakolaisapu ry
- Teknologiateollisuus ry
- Teollisuusliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Rakennusteollisuus RT ry

Valiokunnan lausunto TyVL 8/2026 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia niin sanotun yhdistelmälapadirektiivin (direktiivi (EU) 2024/1233) täytäntöönpanemiseksi. Direktiivin täytäntöönpano Suomessa edellyttää enää vähäisiä muutoksia lainsäädäntöön, sillä direktiivin sääntely oleskeluluvan peruuttamatta jättämisestä ja uuden oleskeluluvan myöntämättä jättämisestä kolmen tai kuuden kuukauden työttömyyden aikana on pantu täytäntöön 11.6.2025 voimaan tulleella lailla (255/2025).

Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan toimialan näkökulmasta keskeisiä ovat ehdotukset sallitun työttömyysajan pidentämisestä, jos ulkomaalaisen työolojen perusteella on aihetta epäillä erityistä hyväksikäyttöä, ja työnantajan ilmoittamisvelvollisuuden selkeyttämisestä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan täsmennettävän, miten kauan lupaviranomainen voi pidentää päätöksen tekemiselle varattua käsittelyaikaa poikkeuksellisissa, hakemuksen monimutkaisuuteen liittyvissä olosuhteissa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä sallitun työttömyysajan pidentämistä hyväksikäyttötapauksissa.

Sallitun työttömyysajan pidentäminen hyväksikäyttötapauksissa

Ulkomaalaislain mukaan määräaikainen oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos niitä edellytyksiä, joiden perusteella oleskelulupa myönnettiin, ei ole ollut tai ei enää ole olemassa. Yhdistelmälapadirektiivin täytäntöönpanemiseksi lakiin lisättiin 11.6.2025 voimaan tullut säännös, jonka mukaan oleskelulupaa ei saa työttömyyden perusteella peruuttaa, jos työttömyysjakso on kestänyt korkeintaan kolme tai kuusi kuukautta.

Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan lakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan kolmen tai kuuden kuukauden suoja-aika on kolme kuukautta pidempi, jos ulkomaalaisen työolojen perusteella on aihetta epäillä erityistä hyväksikäyttöä. Erityistä hyväksikäyttöä osoittavat työolot määritellään niin sanotussa työnantajasanktiodirektiivissä (direktiivi 2009/52/EY).

Työnantajasanktiodirektiivin 2 artiklan i alakohdan mukaan erityistä hyväksikäyttöä osoittavilla työoloilla tarkoitetaan työoloja, mukaan lukien sukupuoleen perustuvasta tai muusta syrjinnästä johtuvat työolot, kun työhödot ovat räikeässä epäsuhteessa laillisten työntekijöiden työehtoihin nähden, mikä esimerkiksi vaikuttaa työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen ja on ihmisarvoa alentavaa. Hallituksen esityksen mukaan Maahanmuuttovirasto arvioi, milloin säännöstä on sovellettava, ja se voi harkinnassaan ottaa huomioon ulkomaalaisen kertomat seikat, mutta myös muilta viranomaisilta, kuten esimerkiksi työsuojeluviranomaiselta, poliisilta tai rajaviranomaiselta, saamansa tiedot.

Valiokunnan lausunto TyVL 8/2026 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa sallitun työttömyysajan pidentämistä hyväksikäyttötapauksissa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kolmen kuukauden pidennystä pidettiin kuitenkin varsin rajallisena keinona turvata työntekijän asemaa, kun otetaan huomioon hyväksikäyttölanteisiin liittyvät tosiasialliset olosuhteet.

Työnantajan ilmoittamisvelvollisuus

Työnantajan on ulkomaalaislain mukaan varmistauduttava siitä, että palvelukseen tulevalle ja palveluksessa olevalla ulkomaalaisella on työnteko-oikeus. Työnantajan on voimassa olevan sääntelyn mukaan toimitettava tietoja palkkaamastaan työntekijästä Maahanmuuttovirastolle, kun se ottaa palvelukseensa muun kuin unionin kansalaisen, tähän rinnastettavan, käytännössä siis ETA-kansalaisen, tai tämän perheenjäsenen.

Ilmoittamisvelvollisuuden soveltamiseen on liittynyt epäselvyyttä perheenjäsenen osalta. Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa ilmoitusvelvollisuus on työntekijästä, joka ei ole EU- tai ETA-kansalainen. Perhesuhteilla ei siten ole jatkossa merkitystä ilmoittamisvelvollisuuden kannalta. Lisäksi ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuutta laajennetaan koskemaan Suomeen työntekijän lähettäviä työnantajia.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa työnantajia edustavat tahot ovat tuoneet esiin lähettävää työnantajaa koskevan ilmoitusvelvollisuuden olevan ainakin osin päällekkäinen ulkomaalaislain 82 §:n 6 momentin nojalla sovellettavan työntekijöiden lähettämistä annetun lain (447/2016) kanssa. Lähettävän yrityksen on työntekijöiden lähettämistä annetun lain 7 §:n mukaan ennen työnteon aloittamista tehtävä työsuojeluviranomaiselle ilmoitus työntekijän tai työntekijöiden lähettämistä Suomeen valtioiden rajat ylittävää palveluntarjontaa koskevan sopimuksen perusteella. Ilmoituksen on sisällettävä muun muassa lähettävän yrityksen ja tilaajan yksilöintitiedot, lähetettyjen työntekijöiden yksilöintitiedot, työntekopaikat sekä toimiala. Asiantuntijalausunnoissa on pidetty tarkoituksenmukaisempana nykyisen, työntekijän lähettämistä koskevan ennakoilmoituksen tietojen täydentämistä tarvittaessa kuin uuden ilmoitusvelvollisuuden lisäämistä eri viranomaiselle.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, etteivät viranomaiset kerää päällekkäisiä tietoja ja siten lisää tarpeettomasti työnantajien hallinnollista taakkaa. Valiokunta kiinnittää tässä tarkoituksessa hallintovaliokunnan huomion ehdotettuun säännökseen työntekijän lähettävän työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TyVL 8/2026 vp

Helsingissä 28.5.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Arto Satonen kok
varapuheenjohtaja Lauri Lyly sd
jäsen Miko Bergbom ps
jäsen Fatim Diarra vihr
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Minja Koskela vas
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Anders Norrback r
jäsen Karoliina Partanen kok
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Tere Sammallahti kok
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Henrik Vuornos kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Meri Pensamo

Valiokunnan lausunto TyVL 8/2026 vp
Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia niin sanotun yhdistelmälapadirektiivin (direktiivi (EU) 2024/1233) täytäntöönpanemiseksi. Esitykseen sisältyvä sallitun työttömyysajan pidentäminen hyväksikäyttötapauksissa on tarpeellinen, mutta esitetyssä muodossa riittämätön toimi työntekijöiden aseman turvaamiseksi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on tullut ilmi, että ehdotettu 58 a §:n mukainen kolmen kuukauden lisäaika on hyväksikäytetyn työntekijän tosiasiallisen suojan kannalta liian lyhyt. Tästä syystä hallintovaliokunnan tulisi arvioida sitä direktiivin vähimmäistasoa pidemmäksi.

Pidennetty suoja-aika edellyttää, että viranomaisella on perusteltua aihetta epäillä erityistä hyväksikäyttöä osoittavia työoloja. Näin ollen esityksen vaikuttavuus riippuu olennaisesti siitä, tunnustetaanko hyväksikäyttötilanteet ajoissa ja saavatko viranomaiset riittävät tiedot päätöksenteon tueksi. Tämä edellyttää riittäviä resursseja valvontaan ja neuvontaan sekä viranomaisten välisen tiedonvaihdon sujuvoittamista.

Hallituksen esitys on osin epäselvä suhteessa ulkomaalaislain 54 b §:ään, joka on tarkoitettu tilanteisiin, joissa työnantaja on merkittäväällä tavalla laiminlyönyt velvollisuuksiaan tai muutoin hyväksikäyttänyt työntekijää. Esityksessä tulisi täsmentää 58 a §:n ja 54 b §:n välinen suhde, ja yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnon mukaisesti suoja-ajan pidentämistä tulisi arvioida matalalla kynnyksellä.

Hallituksen esitys on valmisteltu yhdistelmälapadirektiivin täytäntöönpanemiseksi vähimmäistasolla, eikä sen taustalla ole kokonaisarviota siitä, millaisia toimia työperäisen hyväksikäytön uhrien aseman turvaaminen edellyttäisi Suomessa. Kokonaisarvion toteuttaminen edellyttäisi myös aiemmin tehtyjen ulkomaalaislain muutoksien arviointia erityisesti siitä näkökulmasta, tuottaako nykyinen sääntely työperäistä hyväksikäyttöä edistäviä riippuvuussuhteita ulkomaisten työntekijöiden ja työnantajien välille.

Rikosuhripäivystyksen mukaan niin sanottu kolmen kuukauden sääntö on nostanut entisestään työntekijän kynnystä irtautua hyväksikäytöstä ja kertoa siitä viranomaisille sen lisätessä työntekijöiden pelkoa oleskeluluvan peruuttamisesta. Nyt esitettävät muutokset eivät näytä vastaavan tähän ongelmaan riittäväällä tavalla, ja siksi esitystä tulisi terävöittää kansallisen kokonaisarvion pohjalta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TyVL 8/2026 vp
Eriävä mielipide

Helsingissä 28.5.2026

Minja Koskela vas
Lauri Lyly sd
Fatim Diarra vihr
Niina Malm sd
Piritta Rantanen sd
Timo Suhonen sd